

**ІНВЕСТИЦІЙНО-ІНОВАЦІЙНІ
ЗАСАДИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ В РИНКОВИХ УМОВАХ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**Ужгород-Мукачево
24-25 квітня 2015 року**

Міністерство освіти і науки України
Ужгородський торгово-економічний інститут Київського
національного торгово-економічного університету
Мукачівський державний університет
Карпатський університет ім. Августина Волошина
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН
України»
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Пряшівський університет в Пряшеві (Словаччина)
Вища школа м.Нірєдгаза (Угорщина)
Технічний університет м.Габрово (Болгарія)

**ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В РИНКОВИХ УМОВАХ**

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ужгород-Мукачево
24-25 квітня 2015 року

Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 24-25 квітня 2015 року / Ред. кол.: Лендел М.А. (гол. ред.) та ін. – Ужгород-Мукачево: Вид-во «Карпатська вежа», - 492 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах». Розглядаються питання інвестиційно-інноваційного розвитку економіки, досліджуються теоретичні та практичні аспекти інвестиційно-інноваційної діяльності на національному та регіональному рівнях, проблеми удосконалення системи управління виробництвом на інноваційній основі та розвитку підприємництва і сільських територій, використання інструментів менеджменту, маркетингу та фінансово-облікового забезпечення інвестиційно-інвестиційних процесів. Значну увагу приділено моделюванню економічного зростання регіонів.

Видання розраховане на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються проблемами розвитку економіки.

Редакційна колегія:

Лендел М.А. - член-кореспондент НААН України, д.е.н., професор,
Гаврилко П.П. – к.е.н., професор, **Черничко Т.В.** – д.е.н., професор,
Проскура В.Ф. – д.е.н., професор, **Пітюлич М.І.** – д.е.н., професор,
Химинець В.В. – д.е.н., професор, **Чучка І.М.** – к.е.н., доцент, **Лендел О.Д.**

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Ужгородський торгово-економічний інститут КНТЕУ, 2015

© Мукачівський державний університет, 2015

РОЗДІЛ 1. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Богуцька О.А. Формування інвестиційного капіталу підприємств на фондовому ринку	15
Брицький Р.М. Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах і проблеми зміцнення її економічної безпеки	17
Брітченко І.Г. Інноваційно-інвестиційні засади розвитку банківської системи України в умовах інтеграції до ЄС	19
Брітченко І.Г., Князевич А.О. Структурні ринку інновацій	21
Брітченко І.Г., Плисюк Т.Г. Шляхи активізації інвестиційно-інноваційної діяльності у агропромисловому комплексі	24
Бухун Ю.В. Аналіз розвитку високих технологій в розвинених країнах. Досвід для України	27
Вовк М.В., Франчук І.Б. Організаційно-економічний механізм формування та забезпечення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств	29
Гаврилко П.П., Колодійчук А.В. Стан та перспективи розвитку технополісу «П'ятихатки» як передової інноваційної структури України	31
Гегедош К.В. Міжнародний франчайзинг як один із засобів виходу українських підприємств із кризового стану	33
Деделюк К.Ю. Національне інвестиційне середовище: регіональний вимір	36
Жукова Л.М., Дем'янова К.А. Механізм реалізації інвестиційної політики держави в контексті модернізації національної економіки	38
Замрига А.В. Формування системи управління інноваційними процесами в аграрному секторі	40
Ігнатова О.А. Інвестування коштів у реструктуризацію неплатоспроможних банків	42
Коваленко О.В. Концептуальний підхід до побудови моделі інноваційного розвитку продовольчого комплексу	44
Козик І.М. Джерела фінансування та роль капітальних інвестицій в Україні	46
Краус Н.М. Формування «інноваційного коридору» в процесі інституціоналізації інноваційної економіки в рамках моделі «9і»	49
Кужельєв М.О., Брітченко І.Г., Стабіас С.М. Розвиток ринку	

2. залучення додаткових ресурсів шляхом безпосереднього виходу вітчизняних банків на європейські фондові біржі для залучення фінансових ресурсів як для клієнтів банку, так і шляхом додаткової емісії власних цінних паперів банку. Головною перешкодою в реалізації даного напрямку виступає неготовність вітчизняного банківського менеджменту та власників до роботи на європейських фінансових ринках за європейськими правилами. Зазначена перешкода може бути усунута шляхом усвідомлення незаперечних переваг від використання загальносвітових інструментів залучення капіталу.

3. Створення та актуалізацію діяльності альтернативних парабанківських посередницьких структур (трастові компанії, пенсійні і фінансові фонди, фінансові підрозділи великих фінансових груп, кредитні кооперативи, тощо), маючи високі європейські рейтинги та відповідне забезпечення отримують доступ значних обсягів дешевих фінансових ресурсів європейських країн та розмістять їх в українських комерційних банках. Головною перешкодою при цьому виступає високий рівень ризикованості активних операцій з українськими банками. Зазначені ризики можуть бути мінімізовані, або повністю зняті як традиційними інструментами мінімізації кредитних ризиків: диверсифікація активів, страхове або заставне забезпечення, придбання привілейованих акцій чи облігацій, тощо; так і шляхом використання інноваційних банківських продуктів притаманних суто банківській системі України як інтегровані банківські послуги [5].

4. Шляхом відкриття нових філій крупних світових банків і подальшого переливу частини їх ресурсів на вітчизняний міжбанківський ринок. Даний напрямок залучення ресурсів з одного боку створить додаткові конкурентні загрози для існуючих комерційних банків в Україні, а з іншого боку створить практично необмежений фінансовий ресурс на внутрішньому міжбанківському ринку. До загроз можна віднести наявні загальноекономічні і політичні ризики, котрі більше належать до загальнонаціональних процесів, пов'язаних з макроекономічними умовами ведення бізнесу в Україні, її місця у світових рейтингах корумпованості, відкритості та комфортності бізнес-середовища. Зазначені загрози можуть бути мінімізовані шляхом проведення реформ відповідно до стандартів Європейського Союзу, демократизацією та розбудовою громадянського суспільства в Україні.

5. Шляхом залучення міждержавних позик та позик від міжнародних фінансових установ до Національного банку України, та подальшого їх перерозподілу до тих комерційних банків, що ефективно функціонують на ринку банківських послуг України. Головною перешкодою у такому напрямку можна віднести з одного боку - відсутність бажання у міжнародних інвесторів вкладати кредитні ресурси внаслідок низької довіри до України як держави, а з іншого боку - непрозорий розподіл залучених ресурсів поміж вітчизняних комерційних банків. Усунення такої перешкоди можливо виключно внаслідок активізації економічних реформ та реформування самого інституту національного банку України відповідно до європейських стандартів при оголошенні курсу на подальшу інтеграцію вітчизняної

банківської системи до єдиної європейської валюти та відповідного перепідпорядкування Національного банку України.

Перелік використаних джерел:

1. Карминский А.М. Современные тенденции банковских инноваций [Електронний ресурс] / А. М. Карминский, О. Р. Жданова // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2013. - № 2. - С. 106-118. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mimi_2013_2_11.pdf.

2. Качмар С. І. Банківська діяльність у сфері спільного інвестування: проблеми та напрями вдосконалення [Електронний ресурс] / С. І. Качмар // Регіональна економіка. - 2011. - № 2. - С. 122-127. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/regek_2011_2_16.pdf.

3. Білий О.Л. Методи ціноутворення на банківські послуги [Електронний ресурс] / О. Л. Білий, О. Г. Череп // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - № 4. - С. 107 - 110. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2011_4_24.pdf.

4. Абрамовська А. Банківська діяльність Європейського Союзу: поняття та принципи [Електронний ресурс] / А. Абрамовська // Юридичний вісник національного університету «Одеська юридична академія». - 2013. - № 4. - С. 175-179. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/urid_2013_4_31.pdf.

5. Момот О. М., Брітченко І.Г. Інтегровані банківські послуги та конкурентоспроможність банківської системи / Під наук. ред. І.Г. Брітченко. - Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2008 – 315 с.

УДК 338.001.36

І.Г. БРІТЧЕНКО

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів,
Ужгородський торгово-економічний інститут КНТЕУ, м. Ужгород

А.О. КНЯЗЕВИЧ,

к.е.н., доц., професор кафедри менеджменту,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

СКЛАДОВІ РИНКУ ІННОВАЦІЙ

Економіка постіндустріального суспільства орієнтована на знання, як на найбільш ефективну виробничу силу сучасності, що вимагає постійного стимулювання і підтримки як безпосередніх виробників цієї рушійної сили – науковців, дослідників, винахідників нових ідей, пропозицій, розробників інноваційних проектів, так і підприємців, що безпосередньо перетворюють ці ідеї в інноваційну продукцію, товари, послуги. Результати науково-дослідної діяльності та творчої діяльності виступають як інтелектуальний продукт. Інтелектуальний продукт втілений у винаходи, відкриття, наукові звіти, патенти, інноваційні проекти, раціоналізаторські пропозиції стає товаром на

ринку інновацій, що діє у складі інноваційної інфраструктури країни.

Ринок інновацій складає основу для становлення і майбутнього розвитку інноваційної інфраструктури країни. У зв'язку з рядом соціальних та економічних потрясінь останнього часу, національна інноваційна система України перебуває в умовах недофінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що призвело до занепаду багатьох наукових шкіл, скорочення обсягів наукових та науково-технологічних досліджень, зменшення інноваційних пропозицій на ринку об'єктів інтелектуальної власності, що негативно відбивається, насамперед, на ринку інновацій.

Модель формування ефективно діючої національної інноваційної системи передбачає поділ процесу її розвитку на три основних фази:

I фаза – певні початкові умови, коли дуже висока концентрація вчених, винахідників, раціоналізаторів, креативних інженерів і техніків, що забезпечує зростання інноваційних команд, які намагаються створити нову вартість (нові ідеї, пропозиції та інші об'єкти інтелектуальної власності);

II фаза – виникнення критичної маси різномірних інноваційних фірм, які створюють підґрунтя для розвитку інноваційної інфраструктури регіону, країни;

III фаза – активізація венчурного капіталу, спеціалізованих фірм та виробничо активних підприємств, що у сукупності формують національну інноваційну систему.

Ринок – це економічна система, в рамках якої відбувається узгодження і реалізація економічних інтересів між продавцями і покупцями за допомогою механізму ринкових цін. Щодо трактування поняття «ринку інновацій» деякі дослідники [1] вважають, що зміст його очевидний з назви. Інші вчені [2] перераховуючи його основні властивості, зазначають, що володіючи багатьма рисами товарного ринку, ринок інновацій, разом з тим, має свою специфіку, яка багато в чому визначається специфікою пропонованого товару (інновацій).

Відомо, що у ринковій економіці в умовах високої конкуренції лише 6–8 % наукових досліджень перетворюються в новий продукт або процес [3, с. 271]. Нова ідея, наукова пропозиція, яка з'являється на ринку у вигляді об'єкта інтелектуальної власності, не дає повної гарантії її практичної реалізації та отримання від її впровадження прибутку. Необхідна різнобічна апробація інноваційних пропозицій, відпрацювання технології, виготовлення пробних зразків у виробничих умовах, економічний аналіз витрат і можливих надходжень, проектна документація виробництва, бізнес-плани, інноваційні проекти.

Проект виробництва інноваційного продукту – це система взаємопов'язаних цілей і програм їх досягнення, що являють собою комплекс науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів, що відповідним чином організовані, оформленні комплектом проектною документації та забезпечують ефективне вирішення конкретної науково-практичної задачі,

що виражена у кількісних показниках та приводить до інновацій.

Таким чином, можна вважати, що інновації, як товар, існують у трьох вимірах, або сутностях:

1) інновації як ідеї, наукові пропозиції, об'єкти права інтелектуальної власності;

2) інновації як інноваційні проекти з економічним обґрунтуванням доцільності їх впровадження у виробництво, пробні зразки нової продукції, випуск партії нової продукції венчурною фірмою або фірмою-експериментом;

3) інновації як повністю готова для продажу споживачам інноваційна продукція, обладнання чи послуги.

Для кожного із зазначених етапів розвитку та впровадження інновацій існують окремі ринки продажу, продавці, посередники і покупці. Таким чином, загальний ринок інновацій поділяється на три складові частини:

- ринок об'єктів права інтелектуальної власності;

- ринок інноваційних проектів;

- ринок готової до споживання інноваційної продукції.

Призначення фірм-посередників на ринку інновацій за своїм змістом являє собою діяльність зі зниження ступеня економічного ризику при реалізації інноваційних проектів та підвищення ефективності практичного використання результатів наукових досліджень.

Основними функціями ринку інновацій є:

- комерціалізація і впровадження у виробництво наукових ідей, пропозицій, ноу-хау у вигляді інноваційних продуктів, процесів чи послуг;

- вибір перспективних напрямів інвестування в інноваційній сфері;

- задіяння ринкового механізму регулювання: попиту та пропозиції як на наукові ідеї, пропозиції, винаходи, так і на готові для споживання і використання інноваційні продукти, технології, послуги;

- підвищення конкурентоздатності продукції інноваційно активних підприємств;

- розбудова інноваційної інфраструктури, національної інноваційної системи країни;

- стимулювання інноваційної діяльності;

- розвиток національної економіки країни.

Таким чином, ринок інновацій, на відміну від інших товарних ринків, є ринком економічного розвитку, прискорення науково-технічного прогресу, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Вихід країни з кризового стану та її економічне зростання неможливе без широкого використання новітніх досягнень науки і техніки, принципово нових ідей, технологій, інноваційної продукції та послуг. Досвід розвинених країн переконливо підкреслює ключову роль ринку інновацій та інноваційної інфраструктури у забезпеченні умов, що необхідні для інноваційного розвитку економіки, формування національної інноваційної системи в епоху глобальних постіндустріальних трансформацій.

Перелік використаних джерел:

1. Светуцьков М. Г. Предпринимательство и инновации : учеб. / М. Г.

Светуцьков, С. Г. Светуцьков. – Ульяновск : Изд-во УлГТУ, 2010. – 128 с.

2. Кузнецова С. А. Развитие инновационного рынка как механизм распространения наукоемкой продукции : моногр. / С. А. Кузнецова, В. Д. Маркова. – Новосибирск, 2002. – 107 с.

3. Федулова Л. І. Економіка знань : підруч. / Л. І. Федулова. – НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 600 с.

4. Петрова І. Л. Становлення ринку інновацій в контексті економічної безпеки України [Електронний ресурс] / І. Л. Петрова. – Ефективна економіка. – № 8. – 2013. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2221>.

УДК 005.936.3:330.341.1

І.Г. БРИТЧЕНКО

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів,
Ужгородський торгово-економічний інститут КНТЕУ, м. Ужгород

Т.Г. ПЛИСЮК

здобувач кафедри менеджменту,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Агропромисловий комплекс формує продовольчу і економічну безпеку країни, а також трудовий потенціал сільських територій. У сучасних умовах ефективний розвиток агропромислового комплексу пов'язаний із пошуком джерел залучення інвестицій, освоєнням новітніх технологій, впровадженням новацій, використанням наукових винаходів та розробок, сучасних систем організації управління.

Україна продовжує перебувати під тиском негативних чинників, пов'язаних із воєнними діями, які не сприяють формуванню позитивного інвестиційного клімату, в тому числі і в агропромисловому комплексі. За даними Міністерства аграрної політики у 2014 році відбувся рекордний за обсягами відтік іноземних інвестицій в аграрному секторі, який становив 496 млн. дол.

Окрім того, сучасна аграрна політика держави характеризується неефективністю бюджетного інвестування інноваційних проєктів агроформувань, недосконалістю механізмів та схем отримання і розподілу бюджетних коштів, постійним порушення бюджетної дисципліни, обмеженістю та недоступністю одержання бюджетних коштів для переважної частини малих економічних суб'єктів агросфери [1].

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день на формування інноваційної активності в АПК значний негативний вплив має розрив зв'язків на міжгалузевому рівнях. Найслабкішою та найскладнішою ланкою

агропромислового комплексу у інноваційній діяльності є сільське господарство, оскільки має ряд специфічних особливостей функціонування та значну залежність від природних факторів. Слабке технічне оновлення сільського господарства, як визначальної ланки агропромислового комплексу, пов'язане, перш за все, з низькою дохідністю та з диспаратетом цін на сільськогосподарську продукцію і сільськогосподарською технікою.

Ступінь використання інновацій у агропромисловому комплексі залишається на надзвичайно низькому рівні: із загального числа завершених, прийнятих, оплачених державою та рекомендованих до впровадження у прикладних науково-технічних розробок лише 2–3% реалізуються у великих обсягах і на обмежених земельних площах, 4–5% – в одному-двох господарствах, до 40–50% закінчених науково-технічних розробок залишаються незатребуваними, що, перш за все, пов'язане із незадовільним фінансово-економічним станом суб'єктів господарювання [2].

Також, важливу роль у створенні сприятливого інвестиційного клімату відіграє організаційно-інформаційне забезпечення активізації інвестиційної діяльності. Сучасна система формування і передачі інформації (знань), не дивлячись на чисельну кількість наукових, освітніх і консультативних установ, не відповідає потребам підприємств АПК і потенційних інвесторів. Серед причин, що обумовлюють існуючий стан слід виокремити: 1) нескординованість дій наукових і освітніх установ; 2) хронічне недофінансування науково-технічних робіт по сільськогосподарських науках; 3) слабку співпрацю підприємств АПК з науковими, дослідницькими і освітніми установами; 4) відсутність систематичної діяльності з пошуку і впровадження виробничих новацій. Відмічені недоліки, у поєднанні з недосконалим нормативно-правовим забезпеченням, є істотними перешкодами активізації інвестиційної діяльності підприємств [3, с. 4].

Взаємодія між бізнесом та науково-дослідними організаціями не є системною та регулярною, а тому не може суттєво впливати на економічний розвиток АПК країни. Понад 60 % аграрних підприємств при впровадженні інновацій розраховують лише на власні сили. Тому, для активізації інноваційно-інвестиційних процесів в агропромисловому виробництві необхідно:

1) чітка координація дій модернізації усіх галузей АПК шляхом впровадження ефективної раціональної системи державного регулювання;

2) підвищення рівня менеджменту агропромислових підприємств (за даними Всесвітнього банку, національне багатство розвинених країн тільки на 5 % складають природні ресурси, на 18 % матеріальний та виробничий капітал, а 77 % займає знання та вміння розпоряджатися ними);

3) формування нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційних процесів шляхом удосконалення та модернізації державної інноваційної політики;

4) подальший розвиток тісної співпраці підприємств АПК із розвиненими країнами у напрямку інвестування інноваційних процесів, створення спільних підприємств;

**«ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В РИНКОВИХ УМОВАХ»**

24-25 квітня 2015 року

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

Редактор випуску: *Лендел Михайло Андрійович*
Відповідальні за випуск: *Чучка Іван Михайлович,*
Лендел Олег Дмитрович

Верстка: *Лендел Олег Дмитрович*

Оригінал-макет виготовлено в
Редакційно-видавничому відділі
Мукачівського державного університету
89600, м. Мукачеве, вул. Ужгородська, 26
Телефон/факс (03131) 2-11-09
© Мукачівський державний університет, 2015

Здано в набір до друку 15.04.2015 р.
Формат 148/210. Папір офсетний. Друк на різнографі.
Гарнітура Times New Roman
Тираж 300 прим.

Адреса видавництва:
Видавництво «Карпатська Вежа»,
вул. Миру, 10, м. Мукачеве, Закарпатська обл., 89600
тел.: (03131) 2-20-02
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України суб'єктів
видавничої справи серія ЗТ № 10 від 20.03.2001 р.